

Logopedie neznamená pouze vyvození hlásek

Představa laické, ale někdy i pedagogické veřejnosti o logopedii se často omezuje jen na „nácvik písmenek“. Logopedka Lucie Macková v rozhovoru vysvětluje, co dalšího logopedie obnáší a čemu bychom se u dětí v mateřské škole měli věnovat.

Pracujete jako logopedka. S jakými obtížemi za vámi přicházejí děti předškolního věku?

Do mateřské školy často nejprve přicházím na logopedickou depistáž, což je vyšetření všech dětí, zdravých i těch, u nichž je podezření na narušenou komunikační schopnost, tedy řečovou poruchu. Je to prvotní diagnostika, která je kraťoučká, s dítětem mluvím pět, deset minut. Během toho se snažím určit, zda by dané dítě už potřebovalo začít docházet k logopedovi nebo to není potřeba. Největší důraz se zde klade na odhalení narušené výslovnosti, ale často se setkávám s dětmi, které nemluví vůbec nebo mluví méně než ostatní děti v jejich věku, ale zatím k logopedovi nechodí, protože z toho mají jejich rodiče obavy nebo se domnívají, že se to samo zlepší.

Do některých mateřských škol docházím na individuální terapii, a tam se pak zabývám konkrétními diagnózami, jako je třeba dyslalie neboli narušená výslovnost, která se nejčastěji týká hlásek L, R nebo třeba sykavek. Často se setkávám i s tím, že děti mají oslabený fonema-

tický sluch, porozumění a abstraktní myšlení, což se projeví třeba u hádanek, pod kterými si děti nic nepředstaví. Časté je i oslabení sluchové paměti. Děti, které mají obtíže v této oblasti, v pěti letech například nezopakují větu o třech slovech. Když se tyto deficity dílčích funkcí neodhalí a v předškolním věku se s nimi nepracuje, je to problém. Dítě nastoupí do školy, kde na tyto drobné deficity není úplně čas, ale začíná se projevovat jejich dopad, mohou se rozvinout specifické poruchy učení. Je to škoda, protože v předškolním věku by se to dalo podchytit.

Co znamená chybná výslovnost hlásek, to si asi představí každý z nás. Jaké metody jsou při její nápravě používány?

Nejprve je třeba zkontrolovat několik faktorů. Zajímá nás, jestli dítě dané hlásky správně slyší a rozlišuje, jestli má správně vyvinutou orální motoriku, tedy sílu jazyka, jeho hybnost, pohyby rtů, retní uzávěr, žvýkací svaly. Pokud je toto všechno správně nastavené, můžeme přejít k vyvozování hlásek. Postupujeme po daných krocích a vždy vyvozujeme pouze jednu hlásku, i kdyby dítě nevyslovovalo více hlásek. Pracujeme postupně, abychom dítě nezahltili a neznechutili, postupujeme podle vývojové řady hlásek a začínáme tou, která by se v řeči dítěte měla objevovat nejdříve. I když chceme, aby dítě začalo vyslovovat hlásku R, věnujeme se primárně hláskám T a D, pokud se tedy nevyvíjejí správně. Když hlásku vyvodíme, dosazujeme ji do slabik a slov a nakonec do vět. Tento proces může trvat několik týdnů, ale někdy i několik měsíců. Vyvození hlásky se často povede na první konzultaci, ale její fixace a automatizace mohou trvat delší dobu. Je to hodně individuální záležitost, u některého

Mgr. Lucie Macková se narodila v roce 1988. Studovala na Pedf UK v Praze a na PdF MU v Brně speciální pedagogiku se zaměřením na logopedii a surdopedii. Pracuje ve FNKV na neurologii, v FMŠ Na Výšinách a dalších školkách. Také je zakládajícím členem Logopedia, z.s., kde s kolegy tvoří AfaSlovník a pořádá logopedické skupinové terapie.

dítěte se to podaří dříve, zatímco jiné na tom pracuje delší dobu.

Není dobré začít tím, že dítě budeme opravovat, k čemuž se mnohdy uchylují rodiče, kteří od svého okolí slychají, že dítě nemluví správně. Rodiče pak pod tlakem dítě korigují, „Říkej to pořádně,“ napomínají ho. „Řekni tam to R!“ Jako byste neuměla udělat kotrmelec

Rodiče někdy pod tlakem dítě korigují, „Říkej to pořádně,“ napomínají ho. „Řekni tam to R!“ Jako byste neuměla udělat kotrmelec a někdo by vám pořád říkal, ať ho děláte pořádně, ale neukázal by vám jednotlivé kroky, nedovedl by vás tam. Stejně jako nás i dítě podobné napomínání spíše demotivuje.